

Nærings- og
fiskeridepartementet
postmottak@nfd.dep.no

Dato: 31.03.2016
Vår ref.: 15-1954
Deres ref.: 15/6403-

Høring – økt åpenhet om informasjon om eiere i aksjeselskaper

Finans Norge viser til Nærings- og fiskeridepartementets høringsbrev av 22.12.2015 med forslag til ulike løsningsalternativer for å sikre økt åpenhet om opplysninger om aksjeeiere. Finans Norge har bedt om og fått innvilget utsettelse til 04.04.2016 for å inngi høringssvar.

Finans Norge har følgende hovedsynspunkter:

- Finans Norge støtter arbeidet med større åpenhet og innsyn i eierskap i aksjeselskaper for interessenter med legitim interesse.
- Finans Norge er positive til å erstatte dagens innsynsmuligheter i aksjeeiere med et enklere og digitalisert register.
- Anledningen til å sammenstille data er viktig for finansnæringen.
- Ved valg av register bør det tas hensyn som sikrer registeret størst grad av notoritet og legitimitet og det bør foreligge muligheter for sanksjoner ved manglende registrering.
- Finans Norge er opptatt av at registeret innehar all informasjon finansforetakene trenger for å etterleve pliktene i hvitvaskingsloven.

Finans Norges merknader

Innledende merknader

Som det fremgår av høringsnotatet foreligger det per i dag muligheter til å innhente opplysninger om aksjeeiere, for eksempel gjennom innsyn i aksjeeierboken hos de respektive selskapene og VPS, men disse løsningene er etter Finans Norges syn ikke tilstrekkelig brukervennlige. Finansnæringen vil – som følge av den sentrale rollen finansnæringen har i arbeidet med å avdekke hvitvasking og annen økonomisk kriminalitet potensielt kunne bli storforbrukere av et nytt digitalt register som samler alle relevante opplysninger på et sted. Et brukervennlig og digitalt register vil kunne bidra til at

finansnæringen ivaretar sine forpliktelser etter hvitvaskingsloven på en effektiv måte og Finans Norge er på denne bakgrunn positive til opprettelsen av et slikt register. Ved valg av register står således brukervennlighet og forenkling frem som de mest sentrale hensynene fra finansnæringens ståsted, slik at kostnader og tidsbruk kan holdes nede.

Samtidig er Finans Norge opptatt av at kapitalmarkedet skal fungere også i en internasjonal kontekst. Innføringen av et nasjonalt register bør således ikke endre utenlandske investorers muligheter til å la seg registrere seg via en forvalter. Dette er fortsatt den vanligste registreringsformen internasjonalt, og en videreføring er viktig for norske foretak for å kunne tiltrekke seg utenlandsk kapital.

Opplysninger om «egentlige eiere»

Finans Norge registrerer at hovedformålet med eierskapsregisteret er å etablere en løsning som sikrer økt åpenhet og tilgjengelighet om "registrerte aksjeeiere", dvs. fysiske eller juridiske personer som er registrert som aksjeeiere i relevante register. Hvitvaskingsloven krever noe annet og mer, nemlig identifisering av reelle rettighetshavere, det vil si fysiske personer som i siste instans eier eller kontrollerer en kunde eller som en transaksjon gjennomføres på vegne av (benevnt "egentlige eiere" i høringsnotatet). Eierskapsregisteret vil derfor bare i begrenset grad være til hjelp for de rapporteringspliktige i arbeidet med å identifisere reelle rettighetshavere.

Det fremgår av høringsdokumentene at det inngår i hvitvaskingslovutvalgets mandat å vurdere hvordan man kan sikre økt åpenhet om opplysninger om "egentlige eiere". Vi legger til grunn at dette innebærer at lovutvalget vil se på hvordan ultimat eierskap og kontrollaspektet kan registreres. Vi vil understreke viktigheten av at valgt løsning må kunne tilpasses resultatet av hvitvaskingslovutvalgets forslag vedr. registrering av opplysninger om «egentlige eiere». I tillegg til registrering av informasjon om aksjeklasser med ulike rettigheter, aksjonæravtaler som regulerer eier- og/eller kontrollaspektet etc., bør registeret også kunne utvides til å omfatte øvrige typer juridiske enheter (stiftelser, fond etc.) med tilhørende variasjon i registreringskrav.

Høringsnotatet berører i liten grad ansvaret for oppdatering av reelle rettighetshavere for selskaper som er registrert i VPS. Det kan tenkes at dette ansvaret tilhører aksjeselskapene, men aksjeselskapene vil normalt ikke ha informasjon om underliggende eiere, som f.eks. eiere av utenlandske eller norske investeringsselskaper. Ansvaret for oppdatering ved flere eierlag bør etter vår oppfatning utredes nærmere.

Rapporteringsfrekvens

Etter hvitvaskingsloven er de rapporteringspliktige forpliktet til løpende oppdatering av dokumentasjon og opplysninger om kunder. For at slikt register skal ha nødvendig

datakvalitet og troverdighet, må informasjonen være ajour/oppdatert. Fra vår side er det derfor nødvendig med et krav om at oppdatering/rapportering foretas løpende/uten unødig opphold.

Adgangen til innsyn og muligheten for sammenstilling av data

Restriksjoner mht hvem som gis innsyn er nødvendig, ikke bare av personvern hensyn, men også bl.a. for å beskytte den enkeltes investeringsfilosofi/-plan. Det er naturlig å stille krav til saklig grunn. Rapporteringspliktige (i alle fall finansforetak og enkelte andre) vil kunne ha stor nytte av slikt innsyn både ved vurdering av potensiell ny kunde, i den løpende kundekontrollen og, ikke minst, ved undersøkelse av mistenkelige transaksjoner.

Finans Norge antar at tiltak for økt åpenhet om juridiske eiere i aksjeselskaper, kan medføre at enkelte aktører av ulike årsaker får et større behov for eller ønske om å skjule sitt eierskap, noe som kan medføre økt bruk av stråmenn, komplekse selskapsstrukturer, aksjonæravtaler etc. Om det etableres en særnorsk ordning med tanke på sammenstilling av data kan dette også medføre at enkelte investorer bruker utenlandske foretak eller finansielle instrumenter. Dette kan igjen medføre at de rapporteringspliktiges arbeid med å identifisere reelle rettighetshavere blir enda mer krevende enn i dag. Restriksjoner med hensyn til hvem som kan få innsyn i hva og/eller mulighet til å sammenstille data, kan redusere en slik negativ effekt. Etter Finans Norges vurdering bør i alle fall tilgangen til å sammenstille data begrenses til aktører med legitim interesse.

For øvrig påpeker Finans Norge at adgangen til innsyn og en eventuell sammenstilling av data har en rekke problemstillinger knyttet til personvern som bør vurderes nærmere, særlig sett i lys av EUs kommende personvernforordning.

Hjemmelsgrunnlaget for innsyn

Finansnæringen har behov for å få utredet hvilket hjemmelsgrunnlag den skal basere seg på når den innhenter informasjon fra eierskapsregisteret i forbindelse med oppfyllelse av kravene i hvitvaskingsregelverket. Herunder må det avklares om det elektroniske aksjeeierregisteret kan benyttes uten krav til samtykke fra enkeltperson, jf. personopplysningsloven § 8.

Formålet med innhenting av opplysninger fra eierskapsregisteret kan også være bl.a. finansiell-/ investeringsrådgivning. En innhenting til dette formålet bør basere seg på samtykke fra kunden. En teknisk løsning for innhenting av opplysninger fra eierskapsregisteret må lages slik at den håndterer de ulike grunnlagene for innhenting.

Krav om innlogging?

Det spørres i høringsbrevet om det bør stilles krav til innlogging for å få innsyn, og hvis ja, om selskapet og/eller aksjeeierne skal få vite hvem som har søkt innsyn. Det følger av det vi har sagt ovenfor om behovet for restriksjoner, at det bør være en eller annen form for innlogging.

Finans Norge er skeptiske til at selskapet og aksjeeierne skal ha rett til informasjon om at rapporteringspliktige har søkt innsyn. Dette har bl.a. en side til hvitvaskingsloven § 21 første ledd: "*Kunder eller tredjepersoner skal ikke gjøres kjent med at det foretas undersøkelser som nevnt i § 17, at det er gitt opplysninger som nevnt i § 18 eller at det er iverksatt etterforskning.*"

Valg av register

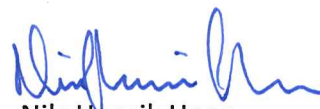
Etter Finans Norges vurdering bør et register som inneholder opplysninger om aksjeeiere være i offentlig regi. Ett register i offentlig regi vil bidra til større grad av notoritet og legitimitet, samt at det vil være lettere å opprette et velfungerende apparat for sanksjoner for å sikre etterlevelse. Private registre har også visse konkurransemessige utfordringer, Finans Norge er enige i de momenter som fremgår knyttet til dette i høringsnotatet. Brukervennlighet og forenkling som medfører at kostnader og tidsbruk holdes nede for brukerne av registeret er viktige momenter sett fra Finans Norges ståsted. Et øvrig moment som etter vårt syn bør veie tungt ved valg av register er at registeret gjør det lett for brukerne å oppfylle opplysningsplikten slik at tidsbruk og kostnader for brukerne holdes på et lavest mulig nivå.

Med vennlig hilsen

Finans Norge

Carl Flock
Juridisk fagdirektør

Nils Henrik Heen
Juridisk seniorrådgiver